

**IN MEMORIAM DELS SOLDATS ENTERRATS A LA
FOSSA DEL CEMENTIRI DE BONASTRE**

He pensat en les pobres mares
que devien esperar-vos;
He pensat en les pobres esposes i germanes.
He pensat en els vostres pares,
en els vostres germans i amics.
Esperaven les vostres cartes
i mai arribaren.
Que n'és de trista la guerra!
Quanta desolació!
Que en deu ésser de tràgica
la mort dalt les muntanyes,
lluny de la família,
dessagnant-vos...fins morir.
I avui, aquí,
després de tants anys
tot seguia
en el silenci de l'oblit
i tot restava indiferent...
Se sentien crits, xiscles, desesper.
Oh guerra terrible!
Quina tristor!
Com fou la vostra partida?
Petons sonors.
Silenci.
Ulls vermellors.
Bona sort!; bona sort!
En vint o més racons de cases
unes mares desolades
plenes de dol.
I quantes mares més!
I quantes esposes més!
I quants fills més!
Quantes coses es guardaren
dels que no tornàreu,
dels vostres records.
Ara, passats els anys,
feren camí a l'oblit.

Els seus retrats
presidiren les calaixeres

durant molts anys.
Els digueren que foren dignes
fins a la mort.
Dignes de ser immolats
per la causa,
per la Pàtria;
van fer el seu combat.
Era realment el seu?
I aquí acabaren la cursa,
com els atletes de l'estadi,
vencedors,
morals vencedors
d'una guerra perduda.
El premi,
una corona sense glòria
pel martiri sofert,
només oblit i silenci.
Paraules de consol
sentides però ja llunyanes
de conhort per a l'ànima.
I el repòs etern.
Els i elles mai saberen
on els vostres cossos reposen.
Abandonats al camp de batalla,
enmig dels camins
entre pins i argelagues.
Buscaven la llum,
buscaven el camí.
Tot fou segat
per la força de les armes.
Uns moríreu
per defensar un ideal,
altres,
per manament forçós.
La realitat,
trista,
moríreu lluny,
sense escalfor.
D'un en un,
col·locats a la fossa,
ben fonda.
Damunt, calç i terra.
Aquells rostres pàl·lids

que les vostres mares,
esposes i germanes
us havien amanyagat
tantes vegades,
foren coberts de terra,
brutalment,
de terra de Bonastre,
de terra nostra.
Anys després,
només la lluna
us continua mirant.
Lluny,
unes pobres mares,
unes pobres esposes,
unes pobres germanes...
Lluny,
uns pobres pares,
uns pobres germans,
unes pobres famílies...

I ara,
encara fins avui
reposàveu sense record.
¡Fins quan sereu
ingrats hereus del nostre sacrifici?,
em dèieu cada vegada
que mirava aquesta terra sagrada.
Des d'avui sereu,
malgrat no sabem els vostres noms,
dignes del nostre homenatge,
com el que en aquests moments ara estem fent
amb aquest minut de silenci.

Joan Vilaseca i Figueras

Nota:

Tancament de l'acte de dignificació del la fossa comuna al cementiri de Bonastre el dia 8 de maig del 2021